

всього колективу в цілому.

Диференційований підхід до дітей з порушеннями психічного розвитку в інклюзивному освітньому процесі є показовим на прикладі учнів з гіперактивним розладом з дефіцитом уваги.

Ця категорія знаходиться часто на межі норми і патології та вимагає корекційної спрямованості до побудови навчально-виховного процесу - від легкої адаптації до значної поглибленої модифікації підходів у вихованні і навчанні за умови супутніх порушень інтелектуального розвитку.

Використана література

1. **Ферт О.** Статті з проблем освіти гіперактивних дітей Українського національного ресурсного центру по проблемі гіперактивного розладу з дефіцитом уваги. Режим доступу [http://www.adhd.org.ua/index.php/biblio_uk.html]
2. **Rief S.F.**, How to Reach and Teach Children with ADD/ADHD – S.F.: Jossey-Bass, 2005, 436p.

References

1. **Fert O.** Articles on the problem of the education of hyperactive children. Ukrainian national ADHD resource center. Access: [http://www.adhd.org.ua/index.php/biblio_uk.html]
2. **Rief S.F.**, How to Reach and Teach Children with ADD/ADHD – S.F.: Jossey-Bass, 2005, 436p.

Ферт О.Г. Теоретико-практические основы социальной адаптации и коррекции поведения детей с гиперактивностью и дефицитом внимания.

В статье выясняется, что для эффективной социальной адаптации ребенка с гиперактивностью и дефицитом внимания необходимо применять дифференцированный подход к построению социальных навыков, обосновано важность соответствующего плана позитивного поведенческого вмешательства для детей с нарушением психического развития.

Рассматриваются основные составляющие социализации ребенка с гиперактивностью и дефицитом внимания.

Ключевые слова: соціалізація особистості, соціальні навички, план позитивного поведінкового втручання, гіперактивність та дефіцит уваги.

Fert O.G. Theoretical and practical basis of social adaptation and correction of behavior of children with hyperactivity and deficient attention.

The article clarifies that for the effective social adaptation of a child with hyperactivity and attention deficit, a differentiated approach to the construction of social skills must be applied, the importance of the plan of positive behavioral intervention for children with mental disorders is substantiated.

The main factors of child's socialization with hyperactivity and attention deficit are considered.

A differentiated approach to children with mental disorders in the inclusive educational process is illustrative on the example of students with attention deficit hyperactivity disorder.

This category is often at the measures of norm and pathology and requires a corrective direction to the educational process - from easy adaptation to a significant modification of approaches in education and training, especially if attention deficit and hyperactivity are accompanied by intellectual disabilities.

Key words: socialization of personality, social skills, plan of positive behavioral intervention, hyperactivity and lack of attention.

Стаття надійшла до редакції 19.02.2018 р.

Стаття надійшла до редакції 24.02.2018 р.

Рецензент д.п.н., професор Синьов В.М.

УДК 376-056.264:373.3

Чердніченко Н.В., Попкова О.С.

ЗМІСТ ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ ДО ЗАСВОЄННЯ ФОНЕТИКО-ГРАФІЧНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ КОРЕКЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті висвітлено зміст та методика формування передумов до засвоєння фонетико-графічних умінь та навичок у молодшими школярами з порушеннями мовленнєвого розвитку. На підставі аналізу основних причин та механізмів фонемо-графічних помилок, яких припускаються учні під час різних видів письма, визначено завдання, напрямки та зміст корекційно-розвивальної логопедичної роботи.

Наголошується на важливості корекції та розвитку вимовних навичок, фонематичних функцій та операцій, а також удосконаленні в учнів лінгвістичних здібностей, що є основою засвоєння фонетико-графічної та орфографічної грамотності у молодших школярів.

Підкреслено важливість правильної організації та методики здійснення корекційно-розвивального навчання, спрямованого на опанування учнями початкових знань, умінь та навичок з фонетики та графіки.

Ключові слова: дисграфія, дизорфографія, фонетико-графічні уміння та навички, звуковимова, фонематичні функції та операції, лінгвістичні здібності, загальнофункціональні механізми мовленнєвої діяльності.

Однією з найважливіших проблем сучасної логопедії є подолання шкільної неуспішності з рідної мови в учнів початкових класів масової загальноосвітньої школи. На жаль, протягом останніх років невпинно зростає кількість дітей, які не засвоюють програми з рідної мови. За даними Л.Тенцер, цей показник за останні 10 років збільшився на 6 % і становить близько 14% від загальної кількості школярів. Такі учні зустрічаються у кожному класі початкової школи. Слід відзначити, що у 8 - 15 відсотків учнів спостерігається дисграфія та дизорфографія (О.Гопіченко, Е.Данілавічуте, О.Корнєв, Р.Лалаєва, Р.Левіна, І.Садовнікова, В.Тарасун, Н.Чередніченко та ін.). Письму цих дітей притаманна велика кількість стійких дисграфічних та дизорфографічних помилок на рівні написання слів та речень: пропуски, заміни та змішування букв, спотворення звуко-складової структури слова, порушення злитності написання окремих слів у реченні, аграматизм на письмі, спотворення структури речення, неправильне написання слів з орфограмами (Н.Голуб, О.Єлєцька, Р.Лалаєва, Т.Пічугіна, З.Прищєпа, І.Садовнікова, Л.Тенцер, Н.Чередніченко та ін.). Зазначені труднощі негативно впливають на формування пізнавальної діяльності дитини, становлення її як особистості і вимагають тривалого спеціального навчання. Це підкреслює особливу значущість та актуальність розробки методів корекційного навчання та оволодіння технологіями, спрямованими на попередження та подолання труднощів в опануванні писемного мовлення, успішної адаптації учнів до умов шкільної діяльності.

Аналіз сучасних наукових досліджень та практики навчання дітей молодшого шкільного віку із порушеннями письма засвідчили, що найбільшій кількості помилок діти припускаються під час написання слів за правилами фонетики та графіки. Їх кількість становить 56% від загальної кількості помилок (Л.Тенцер). Сучасне висвітлення проблеми неспроможності оволодіти молодшими школярами із порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР) навичками грамотного письма за правилами фонетики і графіки з точки зору психолінгвістичного та психолого-педагогічного аспектів дозволяє виокремити основні причини та механізми виникнення фонемо-графічних помилок, а саме:

1. Недосконалість умінь диференціювати фонєми за акустичними ознаками в усному мовленні та позначати їх відповідними буквами, що призводить до заміни і змішувань фонемо-графем на письмі.
2. Незнання або невміння користуватися відповідними фонетико-орфографічними правилами, що регулюють позначення фонем відповідною буквою а письмі.
3. Низький рівень лінгвістичних здібностей учнів, що проявляється у несформованості основних мовних понять (звук, буква, склад, слово) і затримує опанування правил фонетики і графіки.
4. Недостатній рівень розвитку слухових операцій і функцій, що негативно впливає на формування фонематичних уявлень, аналізу та синтезу та призводить до стійких фонемографічних помилок.
5. Низький рівень концентрації та переключення уваги під час виконання складної багатоопераціональної дії, що являє собою процес письма.
6. Несформованість кінцевої дії контролю, а також самоконтролю на письмі.

В основі розробки змісту на напрямків корекційної-розвивальної роботи, спрямованої на формування у молодших школярів фонетико-графічних та орфографічних умінь та навичок лежить традиційний підхід до підвищення грамотності та подолання порушень процесу письма учнів початкових класів із порушеннями мовлення (О.Аркадьєва, Н.Голуб, Е. Данілавічуте, Л.Коваль, Т.Пічугіна, З.Прищєпа, І. Садовнікова, О. Рєвуцька, В. Тарасун, Л.Тенцер, Н. Чередніченко).

Формування фонетико-графічної та орфографічної грамотності у молодших школярів із ТПМ має відбуватися шляхом удосконалення основних механізмів, які забезпечують опанування писемного мовлення, а саме: **загальнофункціональних механізмів мовленнєвої діяльності** (зорово-просторового гнозису, праксису, уваги, пам'яті); **операціональних компонентів мислення** (аналізу, синтезу, порівняння, контролю, узагальнення, класифікації) на мовному матеріалі; **специфічних мовленнєвих механізмів** - симультанно-сукцесивного аналізу і синтезу, аналітико-синтетичної діяльності слухового та мовнорухового аналізаторів; **усномовленнєвих передумов** - слухової диференціації фонем, їх правильної вимови.

Удосконалюючи основні мовленнєві та немовленнєві функції, які лежать в основі засвоєння фонетик-графічних умінь та навичок, слід приділяти увагу лексичній і граматичній стороні мовлення, що є передумовою успішного формування у дітей орфографічної навички (автоматизований компонент

свідомої мовленнєвої діяльності людини за умов протікання її у письмі), яка базується на дії співвіднесення між собою фонетичних, граматичних, словотвірних та орфографічних знань.

Основними завданнями корекційної роботи виступають: розвиток та вдосконалення фонематичних функцій; формування і закріплення мовних понять і навичок їх використання; удосконалення лінгвістичних здібностей.

Основними напрямками корекційної роботи є такі: корекція та формування правильної звуковимови; розвиток фонематичних функцій та операцій; удосконалення лінгвістичних здібностей учнів; корекція та розвиток психічних функцій та розумових операцій, що лежать в основі формування навичок грамотного письма.

Розглянемо більш детально зміст кожного напрямку корекційно-розвивальної логопедичної роботи.

I. Корекція та формування правильної звуковимови.

Необхідно усунути всі недоліки у вимові фонем, оскільки порушення фонаційного оформлення слів негативно впливають на формування фонематичних уявлень про звуковий склад слова. У дітей, звуковимова яких збережена, слід відпрацьовувати більш чітку артикуляцію та збагачувати кінестетичні уявлення, що у подальшому забезпечить можливість більш точної диференціації фонем саме за артикуляційними ознаками, стане підґрунтям формування навичок звуко-буквеного аналізу та синтезу на звуковому та фонемо-буквеному рівні.

II. Корекція та розвиток фонематичних функцій та операцій (диференціації, аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення тощо)

Диференціація опозиційних фонемо-графем проводиться на початкових етапах в усному плані, а в подальшому закріплюється у писемному мовленні у такій послідовності: диференціація фонемо-графем, що змішуються, у складах, словах, словосполученнях, реченнях з опорою на найбільш збережене зорове сприймання, тактильні та кінестетичні відчуття (при збереженій звуковимові). При цьому враховується, що удосконалення слуховимовної диференціації здійснюється більш успішно в тому випадку, якщо воно проводиться у тісному зв'язку з розвитком слухової уваги, мовно-слухової пам'яті, слухового контролю та фонематичного аналізу та синтезу.

Робота з розвитку фонематичного сприймання здійснюється паралельно з удосконаленням навичок звукового аналізу та синтезу, що сприяє формуванню правильних фонематичних уявлень про звуковий склад слова.

III. Удосконалення в учнів лінгвістичних здібностей

Основне завдання цього напрямку полягає у розвитку та вдосконаленні звуко-буквених асоціацій через уміння позначати фонему відповідною буквою; навчанні виділяти орфограми; розуміти та усвідомлено користуватися такими мовними поняттями, як *звук, буква, голосний, приголосний, склад, слово, словосполучення, речення*, що надасть змоги легше опанувати фонетико-орфографічні правила української мови та усвідомлено сформувати орфографічні навички.

IV. Розвиток загальнофункціональних механізмів мовленнєвої діяльності.

Цей напрямок здійснюється через розвиток зорово-просторових функцій, слухової і зорової уваги, пам'яті, контролю, а також самоконтролю.

Корекційна логопедична робота має здійснюватися в декілька етапів та враховувати принцип від простого до складного.

Початкове опанування основами фонетики та графіки розпочинається в період навчання грамоти на уроках вимови, грамоти та розвитку мовлення. У цей період значна увага приділяється формуванню навичок правильної звуковимови, корекції та розвитку фонематичних функцій та операцій, тісно пов'язаних із ними (звуко-буквеного, складового аналізу та синтезу, слухового контролю), а також усіх психічних функцій, що забезпечують засвоєння навичок грамотного письма. Значна увага приділяється формуванню і закріпленню мовних понять і навичок їх використання.

Нами було виділено 3 етапи формування фонетико-графічних умінь та навичок у молодших школярів: пропедевтичний, основний та етап автоматизації засвоєних фонетико-графічних умінь та навичок.

Розглянемо зміст пропедевтичного етапу, який передбачає **розвиток фонематичних процесів (сприймання, уявлень, аналізу та синтезу), удосконалення слухових функцій і операцій, формування базових лінгвістичних понять (звук, буква, склад, слово, речення).**

У цей період у молодших школярів мають сформуватися уміння диференціювати фонемографію за їхніми корисними ознаками.

Розвиток фонематичного сприймання та уявлення.

Основною метою завдань з розвитку фонематичного сприймання є формування у дітей вміння розрізняти і впізнавати звуки за корисними (змісторозрізнавальними) ознаками, що забезпечить формування правильних фонематичних уявлень. На початкових етапах роботи рекомендують виключати промовляння з метою гальмування власної неправильної вимови, яка може призвести до виникнення помилок на заміни букв під час письма. Всі вправи та завдання виконуються на основі слухового та зорового сприймання. Пізніше, коли школярі оволодівають умінням користуватися акустичними ознаками фонем разом з іншими (артикуляційними, оптичними), доцільно підключати діяльність мовнорухового аналізатора. Коли учні оволодівають умінням користуватись акустичним та артикуляційними ознаками в однаковій мірі, а також правильно оцінювати власне мовлення, доцільно переводити їх у більш природні умови письма шляхом виключення навмисного промовляння під час виконання завдань.

Логопедична робота, спрямована на диференціацію фонемо-графем, близьких за акустичними або оптичними ознаками, відбувається у **два етапи**: на **першому етапі** у дітей виробляється **уміння розрізняти кожен фонемо-графему окремо**. Робота проводиться в такій послідовності:

1. Уточнення артикуляції та звучання звука з опорою на зорове, слухове, тактильне сприймання та кінестетичні відчуття.
2. Виділення та впізнавання звуку на фоні інших звуків, складу, слів.
3. Визначення спільного звуку в словах.
4. Формування вміння визначати наявність та місце звуку в слові (початок, середина, кінець).
5. Визначення місця звуку в слові по відношенню до інших звуків (який звук за рахунком, перед яким звуком чується або після якого звуку вимовляється у слові)
6. Придумування слів на даний звук.
7. Виділення слів із даним звуком із речення, тексту.
8. Виконання письмових вправ: вставити пропущену букву в слово; доповнити речення словом із заданим звуком, записати слова з даним звуком під відповідною буквою.

На **другому етапі** відпрацьовується **слухово-вимовна та зорова диференціація опозиційних фонемо-графем**.

Диференціація здійснюється у тій самій послідовності. Мовленнєвий матеріал включає слова зі звуками та буквами, які змішуються на письмі та при читанні. Кожний зі звуків у процесі роботи співвідноситься з відповідною схемою та буквою. Значне місце займають **письмові вправи**, які закріплюють диференціацію змішуваних фонемо-графем. До них відносяться:

- вправи на списування різного за складністю вербального матеріалу, який містить змішвані фонемо-графіми;
- зорово-слухові, слухо-зорові, зорові, слухові та вибіркові диктанти слів, словосполучень, речень зі змішуваними фонемо-графемами;
- самостійний запис назв картинок, складання речень за картинками з опорою на слова, словосполучення та без опор;
- творчі вправи (складання оповідань за опорними словами, картинкою тощо).

З метою **удосконалення фонематичних уявлень** молодших школярів із порушеннями мовлення доцільним буде використання наступних **завдань**:

- перед дитиною врозсіп викладаються картинки із зображенням добре відомих предметів, назви яких містять опозиційні звуки, що змішуються дитиною на письмі. Педагог пропонує дитині без опори на слух та промовляння слів визначити, в назвах яких картинок є задані опозиційні звуки;

- добір слів, що відповідають певним фонетичним умовам: придумай слово із заданим першим звуком; слово в якому є певний звук або заповни таблицю словами на заданий звук;
- запис букв, якими позначаються почуті звуки;
- вписування із тексту слів, які відповідають графічним схемам;
- підбір та запис слів, які б відрізнялися від поданого слова одним звуком (буквою);
- письмове виправлення помилок у словах.

Розвиток фонематичного та складового аналізу та синтезу.

Уміння здійснювати фонематичний та складовий аналіз формується на **трьох рівнях: звуковому, фонемно-буквенному (графічному) та орфографічному.**

У добукарному періоді учні аналізують *звуковий* склад груп звуків та слів. Під час вивчення букв робота переходить на *фонемно-буквенний* рівень, на співвіднесення букви з фонемою, яку вона позначає. Діти знайомляться з м'якими приголосними та способами їх позначення, з великою буквою та ін..

Орфографічний рівень підключається, коли школярі вивчають наголос, спостерігають в слові наголошений та ненаголошений голосні та констатують той факт позначення одного і того ж ненаголошеного голосного звука двома різними буквами (весна - зима). Потім подібні спостереження здійснюються на матеріалі парних приголосних (пух – біз).

Кожний із названих рівней формування фонематичного аналізу передбачає послідовне вирішення певних навчальних завдань та оволодіння школярами необхідними для цього вміннями.

Завдання звукового рівня полягають у розрізненні звуків мовлення, здатності охарактеризувати їх за основними акустичними та артикуляційними ознаками; виділяти в слові наголошений та ненаголошений голосний та парні приголосні звуки, а також визначати кількість та послідовність звуків у слові.

Завданнями фонемно-буквенного рівня виступає позначення фонем відповідними буквами, а також м'якості приголосних звуків.

Задачами орфографічного рівня є розуміння та здатність визначити сильну та слабку позиції звуку, а також впізнати орфограму (небезпечне місце).

Корекційну роботу слід спрямовувати на поетапне формування дії звукового аналізу слова у відповідності до закономірностей формування розумової дії та врахуванням складності того чи іншого виду аналізу, який визначив П.Гальперін.

Спочатку діти вчаться виокремлювати зі слова заданий звук, визначати його місце у слові, утворювати слова зі звуків. Слід відзначити, що при сформованості чітких, стійких фонематичних уявлень правильний звуковий аналіз та синтез стає можливим навіть у дітей із дефектною звуковимовою. Це особливо важливо враховувати, коли з об'єктивних причин процес корекції звуковимовної сторони мовлення не завершився до початку шкільного навчання. Повноцінний звуковий аналіз стає можливим лише за умов сформованості слухового контролю на фонологічному рівні. Передусім це пов'язано з тим, що слуховий контроль забезпечує формування фонематичних уявлень (адекватних мовним нормам), з іншого ж боку, контроль зумовлює виявлення будь-яких допущених помилок і їх виправлення самою ж дитиною без допомоги дорослого.

У зв'язку з тим, що кінцевою метою корекційної роботи є вірне письмове відтворення звукової і складової структури слів при виконанні різних видів письмових робіт, у тому числі і на основі власних уявлень, коли слуховий контроль є згорнутим і функціонує у внутрішньому плані, виникає потреба його формування як розумової дії. В учнів необхідно сформувати уміння виявляти помилки, приймати рішення щодо корекції та обґрунтовувати їх.

Достатній рівень сформованості мовно-слухової пам'яті є важливою умовою для правильного визначення та відтворення звукового образу слова. Особливо це стосується слів, складних за будовою та багатоскладових.

Формування операцій звуко-складового аналізу і синтезу повинно будуватися з урахуванням таких умов: дотримання послідовності та закономірностей формування звуко-складового аналізу та синтезу в нормальному онтогенезі; врахування виявлених порушень його засвоєння у дітей із

порушеннями мовлення; забезпечення відповідних умов пред'явлення мовного матеріалу (спираючись на слуховий аналізатор, промовляння, за уявленням).

Робота з формування звукового аналізу та синтезу не завершується відпрацюванням різних його видів, оскільки для опанування письма та читання важливим є не лише сформованість різних видів аналізу, але й уміння оперувати звуковою структурою слова на довільному рівні, порівнювати слова за звуковою структурою і семантикою, трансформувати звукову структуру слова відповідно до умов, поставлених педагогом, добирати слова, що відповідають заданим умовам.

Важливим також є формування вміння здійснювати звуковий аналіз в різних умовах з опорою на слуховий, мовноруховий аналізатор (вимову) та за уявленням.

Щодо операції звукового синтезу, то слід зазначити, що за умов сформованого звукового аналізу цей процес не є занадто складним для дітей. Однак цю роботу потрібно виконувати також у певній послідовності.

Спочатку формують синтез закритого складу на основі протяжного промовляння голосного звука та додавання до нього наступного приголосного.

Формування синтезу відкритого складу можна здійснювати на основі спостереження за зміною звучання складу, в якому замінюється голосний звук, а перший приголосний залишається незмінним.

Дещо складнішим є формування синтезу складу зі збігом приголосних.

У період формування у дитини звукового аналізу на фонемно-буквеному рівні широко застосовують вправи на списування слів, слухові, зорові та слухо-зорові диктанти, коментоване письмо, а також читання слів, які відносяться до різних частин мови та мають різні граматичні форми, що привертає увагу дитини не лише до звукового образу слова, а й до граматичного оформлення речення та його семантики. Паралельно з формуванням навичок фонематичного аналізу під час виконання письмових вправ у дітей формується зоровий контроль.

Вдосконалення фонематичного та складового аналізу і синтезу сприяє усуненню пропусків, перестановок, додавань букв і складів у письмових роботах учнів.

Формування та удосконалення базових лінгвістичних понять.

Засвоєння дітьми таких мовних понять як «склад», «слово», «речення» є базовими для опанування більш складних граматичних понять. Саме тому на уроках української мови та корекційних логопедичних заняттях пропедевтичного етапу навчання ефективними є такі завдання: утворення складів із поданих літер; виділення складів із ряду звуків (слів); поділ слів на склади; закреслення зайвого складу у слові; складання слів із поданих складів та літер; утворення нових слів із заданого; знаходження слова у поданому ряді (роокожевілпатанекилісвицемак); складання речення за схемою; підбір речення до схеми тощо.

Таким чином, удосконалення та розвиток мовленнєвих та немовленнєвих функцій, які лежать в основі засвоєння фонемо-графічних умінь та навичок, розумових операцій та формування у дітей лінгвістичних здібностей надасть логопеду можливості підготувати молодших школярів до засвоєння фонетико-графічних правил та способів їх використання у писемному мовленні з метою опанування навичок грамотного письма, подолання дисграфії та дизорфографії.

Використана література

1. Мілевська О.П. Вивчення фонетичних умінь у молодших школярів із ЗНМ / Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова, Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб.наукових праць–К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. №27. – с. 130 – 135.
2. Мисаренко Г.Г. Методика обучения младших школьников русскому языку с коррекционно-развивающими технологиями. – М.: Изд. Центр «Академия», 2004. – 336.с.
3. Чередніченко Н.В. Формування фонетико-графічної грамотності у молодших школярів із порушеннями мовленнєвого розвитку в у мовах корекційного навчання: Навчально-методичний посібник. – К.: ДІА, 2016. – 212 с.

References

1. Milevska O.P. Studying of phonetic skills at junior pupils with ZNM / Scientific journal NPU Dragomanov NPP, Series 19. Correctional pedagogy and special psychology. Collection of scientific works. -K.: NP Drahomanov NPD, 2014. No. 27. - with. 130 - 135.
2. Misarenko G.G. Methodology of teaching Russian language younger schoolchildren with correctional and developing technologies. - M.: Izd. Center "Academia", 2004 - 336.c
3. Cherednychenko N.V. Formation of phonetic-graphic literacy among junior pupils with violations of speech development in languages of correctional education: Educational and methodical manual. - K.: DIA, 2016. - 212 p.

Чердніченко Н.В., Попкова О.С. Содержание и методика формирования предпосылок к усвоению фонетико-графических умений и навыков у младших школьников с нарушениями речевого развития в условиях коррекционного обучения.

В статье освещены содержание и методика формирования предпосылок к усвоению фонетико-графических умений и навыков у младших школьников с нарушениями речевого развития. На основе анализа основных причин и механизмов фонетико-графических ошибок, допускаемых учениками во время различных видов письма, определены задачи, направления и содержание коррекционно-развивающей логопедической работы. Отмечается важность преодоления нарушений произношения, формирования фонематических функций и операций, а также совершенствования у учащихся лингвистических способностей, что является основой усвоения фонетико-графической и орфографической грамотности младших школьников. Подчеркнута важность правильной организации и методики осуществления коррекционно-развивающего обучения, направленного на овладение учащимися учебных знаний, умений и навыков по фонетике и графики.

Ключевые слова: дисграфия, дизорфография, фонетико-графические умения и навыки, звукопроизношение, фонематические функции и операции, лингвистические способности, общефункциональные механизмы речевой деятельности.

Cherednichenko N., Popkova O. The content and methodology of the formation of preconditions for mastering the phonographic skills by primary schoolchildren with speech development disorders in the conditions of correctional training. The article describes the content and methodology of the formation of preconditions for the acquisition of phonographic skills by primary schoolchildren with speech development disorders. Based on the analysis of the main causes and mechanisms of phoneme and graphic mistakes that students make during different types of writing, the tasks, directions and content of corrective-developmental speech therapist work are determined. It emphasizes the importance of correcting and developing speaking skills, phonemic functions and operations, as well as improving students' linguistic abilities, which is the basis for assimilation of phonographic and spelling literacy among primary pupils. The importance of proper organization and methodology of correctional and developmental training aimed at mastering initial knowledge, abilities and skills in phonetics and graphics, was emphasized.

Key words: dysgraphia, dysorfography, phonetic and graphic skills, pronunciation, phonematic functions and operations, linguistic abilities, functional mechanisms of speech activity.

Стаття надійшла до редакції 28.02.2018 р.

Статтю прийнято до друку 10.03.2018 р.

Рецензент: д.п.н., проф. Конопляста С.Ю.